

श्री. नरेंद्र मोदी
मा. पंतप्रधान

मा.ना.श्री.एकनाथ शिंदे
मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

मा.ना.श्री. देवेंद्र फडणवीस
मा. उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

मा.ना.प्रा. डॉ. तानाजी सावंत
मा. मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य
व कुटुंब कल्याण

सार्वजनिक आरोग्य विभाग महाराष्ट्र शासन

१ वर्षपूर्ती

सार्वजनिक आरोग्य विभागाने घेतलेले महत्त्वपूर्ण निर्णय व राबविलेले उपक्रम

सारे काही सर्वासाठी, सर्वांच्या आरोग्यासाठी!

नेतृत्व, संघटनात्मक वर्तनामध्ये योग्य तो बदल घडून आणते. क्षमता, इच्छाशक्ती, बुद्धिमत्ता आणि कार्याची कुशल आखणी या गोष्टी परिवर्तनासाठी प्रेरणादायी ठरतात. नवी ध्येय, नव्या व अधिक उन्नत अपेक्षा ठेवून क्षमता सिद्धीमुळे कार्याचीही समाजात नेहमीच नोंद होते.

जय जय महाराष्ट्र माझा... आरोग्य शंपत्त महाराष्ट्र माझा

अनुक्रमणिका

• मा. डॉ. तानाजी सावंत, मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्या नेतृत्वाखालील आरोग्य विभागाची कामगिरी (क्षणचित्रे)	१
• आशा स्वयंसेविकांच्या मोबदल्यात वाढ	२
• 'माता सुरक्षित तर घर सुरक्षित' अभियान	२
• महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेचे विमा संरक्षण पाच लाख रुपये	२
• मानसिक अस्वास्थ्य व नवीन व्यसनमुक्ती केंद्रे कार्यान्वित	२
• "आभा"कार्डचे राज्यस्तरीय लोकार्पण	३
• परांडा येथे भव्य "महाआरोग्य शिबीर"	३
• "एक व्यक्ती एक पद" या योजनेची अंमलबजावणी	४
• राज्यातील शासकीय वैद्यकीय अधिका-यांच्या ऑनलाईन पोर्टलद्वारे बदल्या	४
• "महारक्तदान" शिबीराचे आयोजन	४
• महाआरोग्य शिबिर	४
• 'हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना'	५
• शासकीय जिल्हा रुग्णालये व विविध आरोग्य संस्थांची बांधकामे	५
• "जागरूक पालक, सुदृढ बालक" अभियान	५
• 'वंदनीय बाळासाहेब ठाकरे आरोग्यरत्न पुरस्कार'	६
• लिथोट्रीप्सी उपचार	६
• कर्करोगावरील किमोथेरपी- डे केअर सेंटर	६
• देशात महाराष्ट्र आरोग्य सेवेत अग्रेसर	६
• 'मोतिबिंदूमुक्त महाराष्ट्र अभियान'	७
• हृदयरोग रुग्णांसाठी कार्डिया कॅथलॅब	७
• कॅन्सर व्हॅन	७
• ठाणे येथे अत्याधुनिक प्रादेशिक मनोरुग्णालय	७
• महाराष्ट्र वैद्यकीय वस्तू खरेदी प्राधिकरणाची स्थापना	७
• चार जिल्ह्यांमध्ये ३० खाटांच्या आयुष रुग्णालयांची निर्मिती	८
• धाराशिवला आशियातील पहिले 'फिरते मल्टीस्पेशलिटी रुग्णालय'	८
• सुंदर माझा दवाखाना	९
• मिशन मेळघाट	९
• सार्वजनिक आरोग्य विभागाचा क्रांतिकारी निर्णय	१०
• निरोगी आरोग्य तरुणाईचे, वैभव महाराष्ट्राचे	१०
• आयुष्मान भव: अभियान : आरोग्य सेवा केंद्रांची कामगिरी	११
• सार्वजनिक आरोग्य विभागाची दमदार कामगिरी!!!	१२
• उपक्रम क्षणचित्रे	१३-१७

मा. डॉ. तानाजी सावंत, मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्या नेतृत्वाखालील आरोग्य विभागाची कामगिरी

क्षणचित्रे

मा. वित्तमंत्री यांच्या सन २०२३-२४ च्या अर्थसंकल्पीय भाषणातील सार्वजनिक आरोग्य विभागाशी संबंधित निर्णय/मुद्दे

आशा स्वयंसेविकांच्या मोबदल्यात वाढ

दिनांक 1 एप्रिल 2023 पासून राज्यातील आशा व गटप्रवर्तकांना मोबदल्याबाबत रु. 1500/- इतकी वाढ करण्यात आलेली असून त्यानुसार आशांना एकत्रित रु. 5000/- व गटप्रवर्तकांना एकत्रित रु. 6200/- मासिक मानधन राज्य शासनाकडून अदा करण्यात येत आहे.

‘माता सुरक्षित तर घर सुरक्षित’ अभियान

सार्वजनिक आरोग्य विभागांमार्फत “माता सुरक्षित तर घर सुरक्षित” या विशेष अभियानांतर्गत राज्यात 18 वर्षावरील महिला, माता, गरोदर स्त्रीयांच्या सर्वांगीण तपासणीसाठी राबविलेल्या मोहिमेंतर्गत प्रतिबंधात्मक आणि उपचारात्मक आरोग्य सुविधा आणि सुरक्षित व सुदृढ आरोग्यासाठी समुपदेशन सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत. या अभियानांतर्गत एकूण 4,39,24,100 लाभार्थ्यांची व 27,97,394 एकूण गरोदर मातांची तपासणी करण्यात आली. 2,68,889 मातांची सोनोग्राफी करण्यात आली. 74,08,117 लाभार्थ्यांना मानसिक आरोग्य, तंबाखूडू. बाबत समुपदेशन करण्यात आले या मोहिमेच्या दुस-या टप्प्यात 313965 गरोदर मातांवर उपचार करण्यात आलेले आहेत. त्याचप्रमाणे मोहिमेच्या दुस-या टप्प्यामध्ये आत्तापर्यंत एकूण 52,294 लाभार्थ्यांवर विविध प्रकारच्या शस्त्रक्रिया (लहान आणि मोठ्या) करण्यात आलेल्या आहेत.

महात्मा ज्योतिराव फुले जन आरोग्य योजनेचे विमा संरक्षण पाच लाख रुपये

महात्मा ज्योतिराव फुले जनआरोग्य योजनेत उपचारांची मर्यादा वार्षिक 1.50 लाखांवरून 5 लाखांवर करण्यात आली आहे. तसेच या योजनेंतर्गत नवीन खासगी रुग्णालयांचा समावेशदेखील करण्यात आलेला आहे. मुत्रपिंड प्रत्यारोपण शस्त्रक्रियेचे प्रति कुटुंब प्रति वर्ष रु. 2.50 लक्ष विमा संरक्षण मर्यादित रु. 4.50 लक्ष पर्यंत वाढ करण्यात आली आहे. सर्वसामान्य रुग्णांसाठी ही मोठी घोषणा असून त्याचा फायदा मोठ्या प्रमाणावरील पात्र लाभार्थ्यांना मिळणार आहे.

मानसिक अस्वास्थ्य व नवीन व्यसनमुक्ती केंद्रे कार्यान्वित

मानसिक अस्वास्थ्य आणि व्यसनाधिनतेची वाढती समस्या लक्षात घेता जालना, भिवंडी, पुणे आणि नागपूर येथे नवीन व्यसनमुक्ती केंद्र कार्यान्वित करण्याची कार्यवाही करण्यात येत असून त्यांच्या बांधकामासाठीचे अनुदान जिल्ह्यांना वितरित करण्यात आलेले आहे. तसेच ठाणे येथील प्रादेशिक मनोरुग्णालयाच्या जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतीचे NIMHANS बेंगलुरुच्या धर्तीवर पुनर्निर्माण करण्याची व कोल्हापूर येथे 365 खाटांचे नवीन मनोरुग्णालय उभारण्याची प्रक्रियादेखील सुरु झालेली आहे. यासाठी 850 कोटी रुपयांची तरतूद प्रस्तावित आहे.

“आभा”कार्डचे राज्यस्तरीय लोकार्पण

आयुष्यमान भारत डिजिटल अभियान (ABDM) या योजनेची सुरुवात मा. पंतप्रधान यांच्या संकल्पनेतून करण्यात आली व याद्वारे सर्व नागरिकांना सुरक्षित, सर्वसमावेशक, परवडणारी पायाभूत आरोग्य सुविधा डिजिटल स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. या डिजिटल माध्यमाद्वारे आरोग्य विषयक डेटा बेस तयार करून, सर्व आरोग्य सुविधा नागरिकांना सहजपणे उपलब्ध होतील. आभा कार्ड हे एक प्रकारे नागरिकांची आरोग्य कुंडली असेल. त्यामुळे आरोग्यविषयक माहिती समजू शकेल व पुढील उपचारासाठी व सरकारी योजनांसाठी त्याचा रुग्णाला फायदा होईल. यासाठी आभा कार्ड लोकार्पण सोहळा दि. 04.10. 2022 रोजी त्रिमूर्ति प्रांगण, मंत्रालय, मुंबई येथे मा. मुख्यमंत्री, मा उपमुख्यमंत्री व आरोग्यमंत्री केंद्रीय आरोग्य राज्यमंत्री व आरोग्य विभागातील वरिष्ठ अधिकारी यांच्या उपस्थितीत घेण्यात आला. केवळ दोन महिन्यात दि. 20.10.2022 ते 10.12.2022 या कालावधी मध्ये 18 लाखहून अधिक जनतेची आभा नोंदणी करण्यात आली. दि. 24 डिसेंबर 2023 पर्यंत राज्यात सुमारे 4,18,92,307 जनतेचे आभा कार्ड बनविण्यात आले आणि यासाठी वाराणसी येथे सर्वोच्च कामगिरी करणारे राज्य म्हणून गौरविण्यात आले आहे.

परांडा येथे भव्य “महाआरोग्य शिबीर”

ग्रामीण जनतेला महाआरोग्य शिबिराच्या माध्यमातून आरोग्य सेवा उपलब्ध व्हावी यासाठी परांडा येथे जनतेच्या सहभागाने दि. 27 व 28 नोव्हेंबर रोजी महाआरोग्य शिबिर घेण्यात आले. या शिबिरात 2,48,855 पेक्षा जास्त लाभार्थ्यांना पुढील उपचारासाठी संदर्भित करण्यात आले. या संदर्भित रुग्णांपैकी 6 नेत्र व 90 रुग्णांना श्रवण यंत्र वाटप करण्यात आले. 172 दंत उपचार व 89 रुग्णांवर दंतशास्त्रीय करण्यात आल्या. संशयित 17 रुग्णांच्या तपासणी करून तीन रुग्णांची बायोप्सी करण्यात आली. हृदयविकाराच्या 111 रुग्णांना संदर्भित करण्यात येऊन सतरा रुग्णांवर एन्जिओग्राफी, पाच रुग्णांवर एन्जोप्लास्टी, तीन रुग्णांवर एसडी शस्त्रक्रिया करण्यात आली. चाळीस महिला रुग्णांवर शस्त्रक्रिया तसेच एमआरआय, हाडाची तपासणी, निदान व उपचार सेवा देण्यात आल्या.

या शिबिरात रुग्णांना येण्या-जाण्यासाठी वाहन जेवणाची व्यवस्था करण्यात आली तसेच शासकीय व खाजगी डॉक्टरांचा मोठा सहभाग घेऊन आरोग्य सेवेतील तंत्रज्ञ कर्मचारी यांचा मोठा सहभाग घेण्यात आला व हे शिबिर यशस्वी संपन्न झाले. या शिबिराची नोंद गिनीज बुक ऑफ रेकॉर्ड मध्ये घेण्यात आली आहे.

महाआरोग्य शिबिर

“एक व्यक्ती एक पद” या योजनेची अंमलबजावणी

राज्यात आरोग्य योजनांची प्रभावी अंमलबजावणी व्हावी यासाठी ‘एक व्यक्ती एक पद’ योजना राबविण्यात आली आहे. ज्या व्यक्तींकडे अनेक पदांची जबाबदारी होती, ती विभागून अनेक व्यक्तींना संधी देण्यात आली. एका व्यक्तीकडे एका पदाचे कार्य सोपविण्यात आले. त्यामुळे कार्याला गती प्राप्त होत आहे.

राज्यातील शासकीय वैद्यकीय अधिका-यांच्या ऑनलाईन पोर्टलव्दारे बदल्या

सार्वजनिक आरोग्य विभागामार्फत यंदा प्रथमच ऑनलाईन पध्दतीने अधिका-यांच्या प्रशासकीय बदल्या करण्याच्या केलेल्या महात्वाकांक्षी निर्णयाचा लाभ बहुतांश अधिका-यांना मिळालेला असून त्यांना त्यांच्या अपेक्षित ठिकाणी बदलीने पदस्थापना मिळालेली आहे. या प्रक्रियेमुळे बदली प्रक्रियेमध्ये अधिक पारदर्शकता व अचूकता आलेली आहे.

“महारक्तदान” शिबीराचे आयोजन

रक्तदान अमूल्यदान

रक्तदान हे सर्वश्रेष्ठ दान मानले जाते. त्यामुळे रक्ताला अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. थैलेसिमिया हिमोफिलिया सिकलसेल व इतर रक्ताची निगडित आजारासाठी वारंवार रक्त लागते. नेहमीच रक्तदाते व रक्तदान शिबिर आयोजक यांच्या सहकार्यामुळे महाराष्ट्रात स्वैच्छिक रक्तदानाची चळवळ चांगल्या प्रकारे रुजवली जात आहे. देशाचे पंतप्रधान माननीय नरेंद्र मोदी यांच्या वाढदिवसानिमित्त 18,00,019 युनिट रक्त संकलन करण्यात आले. तसेच महारक्तदान शिबीरांतर्गत दिनांक 9 फेब्रुवारी रोजी माननीय मुख्यमंत्री यांच्या वाढदिवसानिमित्त राज्यात स्वैच्छिक रक्तदान शिबिरात 538 रक्तकेंद्र सहभागी झाले. या रक्तदान महायज्ञात एकाच दिवशी राज्यात 10098 युनिट्स रक्त संकलित करण्यात आले आहे. महाराष्ट्र राज्यात रक्त संक्रमण सेवेसाठी सद्यस्थितीत 366 रक्त केंद्र कार्यरत आहेत. एवढ्या मोठ्या प्रमाणात रक्त सेवेच्या पायाभूत सुविधा व जाळे असणारे महाराष्ट्र हे एकमेव राज्य आहे.

जागतीक आरोग्य संघटनेच्या निकषाप्रमाणे लोकसंख्येच्या 1 टक्का इतके रक्तसंकलन अपेक्षित आहे. तथापी आपल्या राज्याची ही टक्केवारी ही 1.5 एवढी आहे. त्यानुसार देशामध्ये आपल्या राज्याचे रक्तसंकलन अव्वल क्रमांकावर आहे.

महाआरोग्य शिबिर

माननीय मुख्यमंत्री यांच्या वाढदिवसानिमित्त (9 फेब्रुवारी 2023 रोजी) राज्यभरात जिल्हा रुग्णालय, सामान्य रुग्णालय, ग्रामीण रुग्णालय, स्त्री रुग्णालय, उपजिल्हा रुग्णालय, प्राथमिक आरोग्य केंद्र या संस्थांच्या ठिकाणी महाआरोग्य शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. या शिबिरामध्ये प्राथमिक आरोग्य तपासण्या, मोफत रक्त चाचण्या, आभाकार्ड नोंदणी, आवश्यकतेनुसार संदर्भसेवा देण्यात आली. कन्सल्टेशन तज्ञ व आयुर्वेद सेवाही पुरविण्यात आल्या. राज्यभरात 3005 महाआरोग्य शिबिरांचे आयोजन करण्यात आले व एकाच दिवसात तीन लाख 70 हजार 911 रुग्णांची तपासणी करण्यात आली.

महाआरोग्य शिबिर

हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना

‘हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना’

राज्यात 700 ठिकाणी हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना स्थापन करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे. आजपर्यंत 328 आपला दवाखाने कार्यान्वित करण्यात आलेले असून सदर 328 ‘हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना’ द्वारे दि. 1 मे 2023 ते दि. 25 ऑक्टोबर 2023 पर्यंत एकूण 10,12,445 बाह्यरुग्ण सेवा (ओपीडी), 1,39,841 मोफत प्रयोगशाळा तपासणी व 18,628 गर्भवती मातांची तपासणी करण्यात आली आहे

शासकीय जिल्हा रुग्णालये व विविध आरोग्य संस्थांची बांधकामे

जिल्हा सामान्य रुग्णालय, ठाणे येथील 900 खाटांच्या नवीन इमारतीचे व जिल्हा सामान्य रुग्णालय, पालघर येथील 200 खाटांच्या इमारतीचे बांधकाम सुरु करण्यात आले आहे. तसेच राष्ट्रीय आरोग्य अभियानामधील निधीमधून विविध आरोग्य संस्थांच्या बांधकामाची 171 कामे मंजूर करण्यात आलेली असून सदर कामेदेखील लवकरच हाती घेण्यात येणार आहेत.

“जागरुक पालक, सुदृढ बालक” अभियान

राज्यातील 0 ते 18 वर्षांपर्यंतची बालके तसेच किशोरवयीन मुला-मुलींच्या सर्वांगीण आरोग्य तपासणीसाठी सार्वजनिक आरोग्य विभागअंतर्गत ‘जागरुक पालक, सुदृढ बालक’ हे अभियान राज्यभर राबविण्यात येत आहे. या अभियानांतर्गत सर्व शासकीय व निम-शासकीय शाळा व कनिष्ठ महाविद्यालये, आश्रमशाळा, अंगणवाड्या, बालगृहे, बालसुधारगृहे, अनाथालये, समाजकल्याण व आदिवासी विभाग वसतिगृहे मुले, मुली, खाजगी नर्सरी, बालवाड्या, खाजगी शाळा व खाजगी कनिष्ठ महाविद्यालये, शाळा बाह्य मुलांची आरोग्य तपासणी, उपचार व संदर्भ सेवा पुरविण्यात येत असून आजवर एकूण 96,939 शाळा व 98,350 अंगणवाडी मध्ये एकूण 2,18,40,561 बालकांची तपासणी करण्यात आली आहे.

‘वंदनीय बाळासाहेब ठाकरे आरोग्यरत्न पुरस्कार’

वंदनीय बाळासाहेब ठाकरे यांच्या स्मृती जागृत ठेवून समाजकार्याचा यथोचित गौरव करण्याच्या दृष्टीने तत्कालीन आरोग्य मंत्री व सध्याचे मुख्यमंत्री मा. ना. एकनाथजी शिंदे यांचे संकल्पनेतून आरोग्य विभागाकडून या योजनेला सुरुवात केली गेली. उपमुख्यमंत्री मा. देवेंद्रजी फडणवीस आणि आरोग्य मंत्री मा. डॉ. तानाजी सावंत यांच्या पुढाकाराने योजना साकार करण्यात आली. या योजनेअंतर्गत आरोग्य क्षेत्रात उत्कृष्ट उल्लेखनीय काम करणाऱ्या एक स्वयंसेवी संस्था (NGO), तीन डॉक्टर, एक पत्रकार तसेच पाच आरोग्य कर्मचाऱ्यांना हा पुरस्कार प्रदान करण्यात येतो. पुरस्काराचे स्वरूप प्रत्येकी 1 लाख रुपये, प्रशस्तीपत्र आणि स्मृतिचिन्ह दिले जाते. 23 जानेवारी 2023 रोजी रंगशारदा सभागृह येथे मा. मुख्यमंत्री व आरोग्य मंत्री व लोकप्रतिनिधी यांच्या उपस्थितीत कार्यक्रम यशस्वीरित्या संपन्न झाला.

लितोट्रोप्सी उपचार

राज्यातील रुग्णांना किडनी स्टोन या आजारावर अत्याधुनिक उपचार मिळावेत यासाठी 200 खाटांच्या सर्व रुग्णालयांमध्ये येत्या तीन वर्षांत ही उपचार सेवा सुरु करण्यात येणार आहे. या वर्षी सहा जिल्ह्यात या सेवा उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

कर्करोगावरील किमोथेरापी- डे केअर सेंटर

महाराष्ट्रमध्ये अंदाजे 1.2 लाख व्यक्ती कर्करोग बाधित आहेत. रोगावरील उपचार महाग असल्यामुळे गरीब, ग्रामीण भागातील रुग्ण उपचार घेत नाहीत किंवा अर्धवट सोडतात. त्यामुळे 34 जिल्ह्यांमध्ये सार्वजनिक आरोग्य रुग्णालय स्तरावर ही केंद्रे सुरु करण्यात येत आहेत.

देशात महाराष्ट्र आरोग्य सेवेत अग्रेसर

देशात महाराष्ट्र आरोग्य सेवेत अग्रेसर असून राज्याला राष्ट्रीय स्तरावरून माता मृत्यू कमी करण्यासाठी द्वितीय पुरस्कार, लक्ष्य संस्था प्रमाणिकीकरणासाठी द्वितीय पुरस्कार, उत्कृष्ट काम केलेल्या आशा परिचरिका यांना द्वितीय पुरस्कार व किशोरवयीन शाळाबाह्य मुलींचे रक्तक्षयाचे प्रमाण कमी करण्यासाठी प्रथम पुरस्कार असे विविध पुरस्कार प्राप्त झाले आहेत.

‘मोतिबिंदूमुक्त महाराष्ट्र अभियान’

मोतिबिंदू हे अंधत्वाचे प्रमुख कारण आहे व शस्त्रक्रिया हा त्यावर एकमेव उपाय आहे. मोतिबिंदू तज्ज्ञांचा अनुशेष पूर्णपणे भरून काढण्यासाठी तीन वर्षात 27 लक्ष मोतिबिंदू शस्त्रक्रियांचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले आहे. 87 शासकीय व 81 अशासकीय स्वयंसेवी संस्थांमध्ये विशेषज्ञ सेवेसह शस्त्रक्रियागृह उपलब्ध आहेत. यांच्या माध्यमातून मोतिबिंदू मुक्त महाराष्ट्र अभियान राबविण्यात येणार आहे.

हृदयरोग रुग्णांसाठी कार्डिया कॅथलॅब

हृदयरोग हे मृत्यूचे महत्वाचे कारण आहे 12 जिल्ह्यांमध्ये स्टेमी प्रकल्प राबविण्यात येत आहे. सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या वतीने 15 कॅथलॅबची स्थापना करून जनतेला स्वस्त दरात सेवा उपलब्ध करून देण्याची योजना सुरु करण्यात आली आहे.

कॅन्सर व्हॅन

आरोग्य विभागामार्फत नियमितपणे सर्वेक्षणाद्वारे संशयित कर्करुग्ण शोधले जातात. अशा रुग्णांसाठी बायोप्सी करणे आवश्यक असते. यासाठी आठ फिरत्या कॅन्सर डायग्नोस्टिक व्हॅनची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.

ठाणे येथे अत्याधुनिक प्रादेशिक मनोरुग्णालय

नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ मेंटल हेल्थ अँड न्युरोसायन्सेस यांच्या धर्तीवर अत्याधुनिक मनोरुग्णालय बांधण्याचे प्रस्तावित आहे. यामध्ये 3100 खाटा, अत्याधुनिक शस्त्रक्रिया गृह, अतिदक्षता विभाग, संशोधन विभाग, प्रशिक्षण विभाग, क्रीडा विभाग, योगा व मनन चिंतन या सेवांचा समावेश असणार आहे. याचप्रमाणे कोल्हापूर येथेही प्रादेशिक मनोरुग्णालय स्थापन करण्यात येणार आहे.

महाराष्ट्र वैद्यकीय वस्तु खरेदी प्राधिकरणाची स्थापना

राज्यातील सार्वजनिक आरोग्य विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन विभाग यांच्या अधिपत्याखालील आरोग्य संस्थांकरिता आवश्यक असणा-या औषधे, औषधी साहित्य तसेच यंत्रसामुग्री व उपकरणे यांची खरेदी एकाच ठिकाणी करण्यासाठी “महाराष्ट्र वैद्यकीय वस्तु खरेदी प्राधिकरण” हे स्वतंत्र प्राधिकरण स्थापन करण्यात आले आहे. त्याव्यतिरिक्त इतर विभाग, स्वायत्त संस्था, महानगरपालिका, खाजगी आस्थापना, इत्यादी यांनी मागणी नोंदविल्यास त्यांच्याकरिता आवश्यक औषधे, औषधी साहित्य तसेच यंत्रसामुग्री व उपकरणे यांची खरेदी करून देण्याची कार्यवाही प्रस्तुत प्राधिकरण करून देणार आहे. अशा प्रकारचे “महाराष्ट्र वैद्यकीय वस्तु खरेदी प्राधिकरण” स्थापन करणारे महाराष्ट्र हे देशात पहिले राज्य ठरले आहे.

चार जिल्ह्यांमध्ये ३० खाटांच्या आयुष रुग्णालयांची निर्मिती

राष्ट्रीय आयुष अभियान अंतर्गत राज्यामध्ये ३० खाटांचे आयुष रुग्णालय पुणे, अहमदनगर, नंदुरबार, सिंधुदुर्ग या चार जिल्ह्यांमध्ये प्रस्तावित असून मागील वर्षात पुणे, अहमदनगर व नंदुरबार येथील आयुष रुग्णालयाचे बहुतांश बांधकाम पूर्ण झाले आहे. सिंधुदुर्ग येथील आयुष रुग्णालयाचे बांधकाम सुरु असून अद्यापपर्यंत ६५% बांधकाम पुर्ण झालेले आहे. लवकरच ही चारही रुग्णालये रुग्णसेवेत दाखल होतील.

धाराशिवला आशियातील पहिले 'फिरते मल्टीस्पेशालिटी रुग्णालय'

मराठवाड्यातील धाराशिव जिल्ह्यात आरोग्य मंत्री मा. डॉ. तानाजी सावंत यांच्या प्रयत्नातून आशियातील पहिले 'फिरते मल्टीस्पेशालिटी रुग्णालय' सुरु करण्यात आले असून, नीती आयोगाच्या प्रकल्पातून हे नावीन्यपूर्ण फिरते रुग्णालय जनतेच्या आरोग्य सेवेसाठी तयार करण्यात आले आहे. फिरत्या मल्टीस्पेशालिस्ट रुग्णालयामुळे आरोग्याचा हारथ धाराशिव जिल्ह्यातील जनतेसाठी वरदान ठरणार आहे.

'आरोग्य रथ' म्हणून या फिरत्या रुग्णालयाची मल्टीस्पेशालिटीनुसार रचना करण्यात आली असून आशिया खंडातील या प्रकारचे हे पहिले रुग्णालय ठरले आहे. २५ फूट लांब व दोन्ही बाजूला विस्तार होईल अशा प्रकारे या रुग्णालयाची रचना असून या रुग्णालयात वातानुकूलित व्यवस्था, छोट्या शस्त्रक्रिया, अत्याधुनिक तपासण्यांसाठी रुग्णांना खाटा उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत. फिरते रुग्णालय मल्टीस्पेशालिटी रुग्णालयासारखे विस्तारित असून गावागावांमध्ये जाऊन आरोग्य सेवा देण्यासाठी याची रचना करण्यात आली आहे. ग्रामीण भागात मल्टीस्पेशालिटी सुविधांची गरज असल्यामुळे अशा नावीन्यपूर्ण रुग्णालयाच्या माध्यमातून आरोग्य सेवा देण्यासाठी आरोग्य मंत्री यांनी पुढाकार घेऊन ही सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे. २५ फूट लांब व ४५० स्क्वेअर फुट एरिया कव्हर करणारे हे रुग्णालय ग्रामीण भागासाठी वरदान ठरेल. ज्या ठिकाणी सुविधा उपलब्ध नाही, त्या ठिकाणी हे फिरते मल्टीस्पेशालिटी हॉस्पिटल सुविधा देईल आणि हे पूर्णपणे ऑटोमेटेड हॉस्पिटल असणार आहे. या फिरत्या रुग्णालयात एक डॉक्टर, एक तंत्रज्ञ, डाटा एन्ट्री ऑपरेटर, नर्स, ड्रायव्हर, सहाय्यक फार्मासिस्ट, रेडिओलॉजी टेक्निशियन सुविधा देणार आहेत, तसेच टेलीमेडिसीन सुविधाही यात असणार आहे, जेणेकरून तज्ज्ञ डॉक्टरांची सेवाही याद्वारे रुग्णांना उपलब्ध होऊ शकेल. तपासणीनंतर जवळच्या शासकीय रुग्णालयात सुविधा पुरवण्यासाठीही पाठविले जाऊ शकते. विस्तारित प्रयोगशाळा, ऑटोमॅटिक पद्धतीने तपासण्या, त्वरित औषध अहवाल देण्याची सुविधा यामध्ये असणार आहेत. फिरत्या रुग्णालयात फार्मसी व १०० प्रकारच्या औषधांचा साठाही उपलब्ध असणार आहे.

राज्याचे सार्वजनिक आरोग्य मंत्री मा. प्रा. डॉ. तानाजी सावंत यांच्या संकल्पनेतून, तसेच मा. संजय खंदारे, प्रधान सचिव, आरोग्य विभाग यांच्या मार्गदर्शनाखाली आणि मा. धीरज कुमार, आयुक्त, आरोग्य सेवा यांच्या पुढाकाराने राज्यातील सर्व आरोग्य संस्थांमध्ये प्रत्येक महिन्याच्या पहिल्या शनिवारी 'स्वच्छता दिवस' पाळण्याचे आवाहन करण्यात आले आहे. त्याला राज्यात सर्वत्र चांगला प्रतिसाद मिळाला.

सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अधिनस्त असलेल्या सर्व दवाखाने आणि आरोग्य केंद्रांमध्ये प्रत्येक महिन्याच्या पहिल्या शनिवारी सर्वांगीण स्वच्छता करण्यात यावी, असे आदेश आरोग्य सेवा आयुक्त तथा राष्ट्रीय आरोग्य अभियानाचे संचालक धीरज कुमार यांनी दिले आहे. प्रथम मोहीम 4 फेब्रुवारी 2023 रोजी घेण्यात आली असून नंतर दरमहा प्रथम शनिवारी 'स्वच्छता दिवस' पाळण्यात येतो.

जागतिक आरोग्य दिन 7 एप्रिल ते 14 एप्रिल कालावधीत स्वच्छता विषयक बाबींकडे लक्ष वेधून दवाखाना स्वच्छ व सुंदर राहावा त्यासाठी उपक्रम राबविण्यात आला त्यास चांगला प्रतिसाद मिळाला

मिशन मेळघाट

मेळघाटातील प्राथमिक आरोग्य केंद्र आणि आदिवासी पाड्याला आरोग्य मंत्री मा. प्रा. डॉ. तानाजी सावंत यांनी भेट देऊन कुपोषण, बालमृत्यू तसेच माता मृत्यू कमी करण्याबाबत उपाययोजना आखण्याचे आदेश दिले आहेत. मेळघाटातील आरोग्य केंद्रातील रिक्त कर्मचाऱ्यांची पदे त्वरित भरण्याच्या सूचनाही त्यांनी दिल्या. मेळघाटात 16 अतिरिक्त रुग्णवाहिका तसेच 2 नवजात रुग्णवाहिका नव्याने कार्यरत. करण्यात आल्या आहेत. त्याचप्रमाणे 2 वैद्यकीय फिरती पथके तसेच सीटी स्कॅन मशीन कार्यान्वित करण्यात आले आहे.

सार्वजनिक आरोग्य विभागाचा क्रांतिकारी निर्णय

दि 15 ऑगस्ट 2023 पासून सर्व नागरिकांना मिळणार मोफत वैद्यकीय उपचार

येथे मिळणार मोफत आरोग्य सेवा

- जिल्हा रुग्णालय
- सामान्य रुग्णालय
- सुपर स्पेशलिटी हॉस्पिटल (नाशिक, अमरावती)
- संदर्भ सेवा रुग्णालय
- स्त्री रुग्णालय
- उपजिल्हा रुग्णालय
- ग्रामीण रुग्णालय
- प्राथमिक आरोग्य केंद्र
- आरोग्यवर्धिनी केंद्र

निरोगी आरोग्य तरुणाईचे, वैभव महाराष्ट्राचे

आयुष्मान भव मोफत आरोग्य तपासणी

निरोगी आरोग्य तरुणाईचे
वैभव महाराष्ट्राचे

उपक्रम

अभियान कालावधी

दि. 17 सप्टेंबर ते 31 डिसेंबर 2023

18 वर्षांवरील सर्व पुरुषांची मोफत सर्वांगीण आरोग्य तपासणी

आवश्यकतेनुसार रुग्णांची मोफत शस्त्रक्रिया

आवश्यकतेनुसार एक्स-रे, ईसीजी, अल्ट्रासाउंड, सीटी स्कॅन, इत्यादी

आतापर्यंतची प्रगती

एकूण 18 वर्षांवरील पुरुषांची तपासणी (दि. 31 डिसेंबर 2023 पर्यंत) - 2,41,27,593

आवश्यक चाचण्या केलेल्या लाभार्थ्यांची संख्या - 2,30,76,844

वैद्यकीय उपचार लाभार्थ्यांची संख्या - 30,15,232

शस्त्रक्रिया उपचार लाभार्थ्यांची संख्या - 25,714

आयुष्मान भव: अभियान : आरोग्य सेवा केंद्रांची कामगिरी

आजपर्यंत 73,513 आरोग्य सेवा केंद्रांनी AB-HWC पोर्टलवर आरोग्य मेळावे आयोजित करण्यात आले आणि अहवाल सादर केला आहे. त्यात एकूण 52,81,471 नागरिकांची तपासणी करण्यात आली

असून प्रत्येक केंद्रात सरासरी 72 नागरिकांची तपासणी करण्यात आली. या मोहिमेअंतर्गत समुदाय आरोग्य केंद्रामध्ये एकूण 9,36,261 नागरिकांची नोंदणी झाली असून प्रत्येक केंद्रात सरासरी 422 इतकी नोंदणी झालेली आहे.

रक्तदान शिबीर

सर्व आयुष्मान आरोग्य केंद्र- समुदाय आरोग्य केंद्रामध्ये आणि इतर सार्वजनिक ठिकाणी रक्तदान शिबिरे आयोजित केली जात आहेत. 7 नोव्हेंबर 2023 पर्यंत ई-रक्तकोश पोर्टलवर 2735 रक्तदान शिबिरांमध्ये सुमारे 85,040 रक्तदात्यांनी रक्तदान केले.

अवयवदानाची प्रतिज्ञा

सर्व सार्वजनिक आरोग्य संस्था, ग्रामसभा, शाळा, महाविद्यालये, कार्यालये यांना नागरिकांकडून अवयवदानाची प्रतिज्ञा घेण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. आजपर्यंत 23,777 व्यक्तींनी NOTTA पोर्टलवर अवयवदानासाठी प्रतिज्ञा नोंदणी केली आहे.

आरोग्य सेवा उपक्रम

एकूण 12,51,676 व्यक्तींच्या सहभागासह आजपर्यंत एकूण 38,331 आरोग्य सेवा उपक्रम राबविण्यात आले.

स्वच्छता हीच सेवा

सर्व सार्वजनिक आरोग्य सुविधांमध्ये स्वच्छता हीच सेवा कार्यक्रमाचे आयोजन.

सार्वजनिक आरोग्य विभागाची दमदार कामगिरी!!!

॥ आरोग्याची वारी, पंढरीच्या दारी ॥

पालखी मार्ग आणि पंढरपूर महाआरोग्य शिबिरांमध्ये एकूण

११,६४,६८४

वारक-यांना मोफत आरोग्य सेवा पुरविण्यात आली.

उपक्रम क्षणचित्रे

'माता सुरक्षित तर घर सुरक्षित' अभियान

वंदनीय बाळासाहेब ठाकरे आरोग्यरत्न पुरस्कार व 'जागरूक पालक-सुदृढ बालक' अभियान

हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना

उपक्रम क्षणचित्रे

राष्ट्रीय क्षयरोग दूरीकरण कार्यक्रमांतर्गत राज्यातील आदिवासी बहुल जिल्ह्यांसाठी
मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आणि उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते 100 टूनेट मशिनचे लोकार्पण करण्यात आले

उपक्रम क्षणचित्रे

ग्रामीण भागातील आरोग्य व्यवस्था अधिक बळकट करण्यासाठी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आणि उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते आयुष्मान भारत डिजिटल हेल्थ (आभा) कार्डचे वितरण करण्यात आले.

उपक्रम क्षणचित्रे

महाराष्ट्र दिनाचे औचित्य साधून 1 मे 2023 रोजी मा.मुख्यमंत्री श्री. एकनाथ शिंदे यांच्या हस्ते राज्यातील प्रत्येक तालुक्यात एक याप्रमाणे 317 "हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना"चे डिजिटल अनावरण करण्यात आले. सार्वजनिक आरोग्य विभागाचे सचिव-2 श्री. नवीन सोना, आयुक्त श्री. धीरज कुमार यावेळी उपस्थित होते.

उपक्रम क्षणचित्रे

प्रधानमंत्री जनऔषधी दिन आणि जागतिक महिला दिनानिमित्त मुंबईतील यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान येथे 8 मार्च 2023 रोजी कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी राज्यपाल रमेश बैस यांच्या हस्ते ग्रामीण भागात जनऔषधी केंद्रांचे डिजिटली अनावरण करण्यात आले आणि त्यांच्याशी दृकश्राव्य माध्यमातून संवाद साधला

सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या वतीने महाआरोग्य फिल्म फेस्टिवल 2022-23 चे आयोजन आणि पारितोषिक वितरण समारंभ बालगंधर्व रंगमंदिर, पुणे येथे आयोजित करण्यात आला होता. विजेत्यांना आरोग्य मंत्री मा. प्रा. डॉ. तानाजी सावंत यांच्या हस्ते पारितोषिक, स्मृतिचिन्ह तसेच रोख रक्कम देऊन गौरविण्यात आले. श्री. धीरज कुमार. आयुक्त, आरोग्य सेवा, डॉ. नितीन अंबाडेकर, संचालक, आरोग्य सेवा, पुणे, ज्येष्ठ अभिनेते डॉ. मोहन आगाशे यावेळी उपस्थित होते

जय जय महाशष्ट्र माझा... आशिय शंपत्त महाशष्ट्र माझा

